

BEC1117
เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1
Microeconomics 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์

What Is Economics

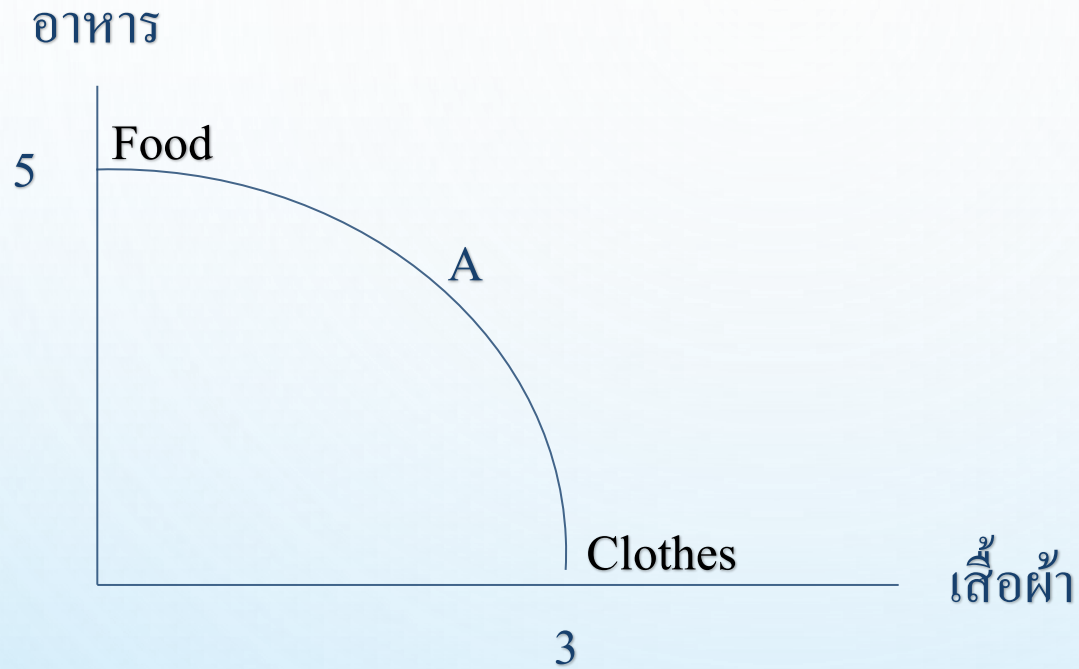
เศรษฐศาสตร์ คือ อะไร

- การใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำนวนจำกัดสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ความต้องการของคนหรือกลุ่มคนในสังคมมีอยู่อย่างไม่จำกัด
- มีการตัดสินใจ (Make Decision) หรือ มีการเลือกเกิดขึ้น (Make Choice)

ความขาดแคลน การเลือก และเส้นการผลิตที่เป็นไปได้

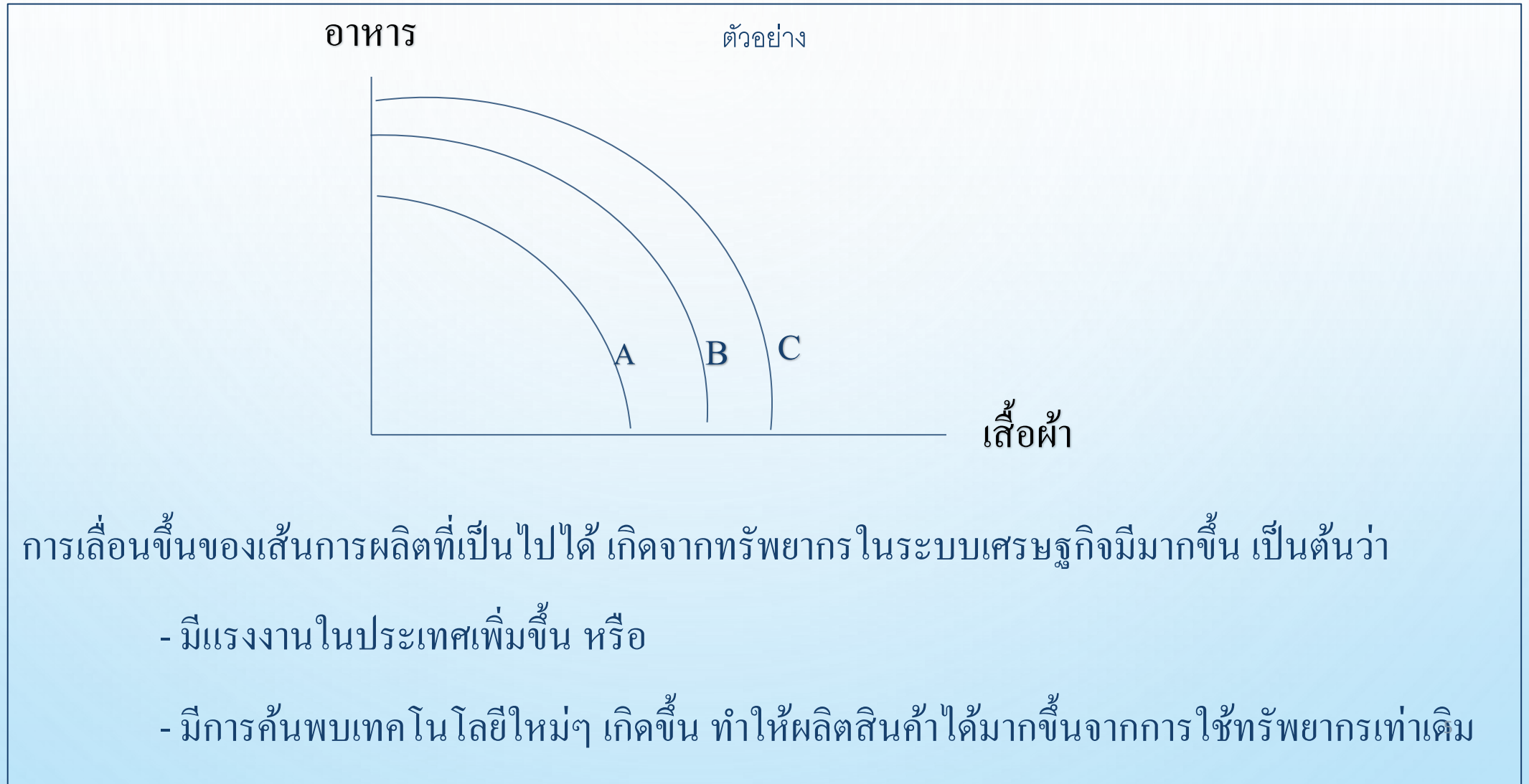
- ปัญหาที่มนุษย์มีความต้องการอย่างไม่จำกัด ร่วมกับทรัพยากรที่มีจำนวนขาดแคลน (Scarce Resource) ของระบบเศรษฐกิจ
- ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรในทางใดทางหนึ่ง
- เส้นการผลิตที่เป็นไปได้ (Production Possibility Curve : PPC)

เส้นการผลิตที่เป็นไปได้ : PPC

- ต้นทุนค่าเสียโอกาส (OPPORTUNITY COST) คือ มูลค่าสูงสุดของทรัพยากรที่ถูกใช้ในกิจกรรมอื่นหรือทางเลือกอื่น ทรัพยากรเมื่อถูกใช้ในกิจกรรมหนึ่งแล้วจะไม่สามารถนำทรัพยากรนั้นมาใช้กับกิจกรรมอื่นได้

การเลื่อนของเส้นการผลิตที่เป็นไปได้ : PPC

ปัจจัยการผลิตและ สินค้าและบริการ

- ปัจจัยการผลิต = ทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ (ที่ดิน, แหล่งน้ำ, แร่ธาตุ) หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (ไฟฟ้า, เครื่องจักร, เทคโนโลยี)
- ปัจจัยการผลิตแบ่งออกได้ 4 ประเภท
 - ที่ดิน
 - แรงงาน
 - ทุน
 - ผู้ประกอบการ

ปัจจัยการผลิต (Factors of Production)

1. ที่ดิน (Land) = ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้น ผลตอบแทนสำหรับเจ้าของที่ดินในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า ค่าเช่า (Rent)
2. แรงงาน (Labour) = ทรัพยากรมนุษย์ที่มีส่วนร่วมในการผลิต (แรงงานมีฝีมือ, แรงงานไร้ฝีมือ) ผลตอบแทนสำหรับแรงงานอยู่ในรูปค่าจ้าง (Wage)
3. ทุน (Capital) = สินค้าประเภททุน (เครื่องมือ, เครื่องจักร) เพื่อนำมาใช้ในการผลิต, เงินทุนซึ่งถือว่าเป็นสื่อกลางในการผลิต ผลตอบแทนสำหรับปัจจัยทุน เรียกว่า ดอกเบี้ย (Interest)
4. ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) = ริเริ่มกระบวนการผลิต รวบรวมปัจจัยการผลิตต่างๆเข้าด้วยกันเพื่อทำการผลิต ผลตอบแทนของผู้ประกอบการอยู่ในรูป กำไร (Profit)

สินค้าและบริการ (Goods and Services)

- สิ่งที่ผู้ผลิตก่อให้เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆร่วมกันเพื่อให้เกิดสินค้าและบริการขึ้นมา
 - สินค้าเศรษฐกิจ (Economic Goods) = สินค้าและบริการที่ผลิตจากทรัพยากรที่มีอยู่ มีราคาซื้อขายกันในตลาด เช่น อาหาร เครื่องใช้ไฟฟ้า
 - สินค้าได้เปล่า (Free Goods) = เป็นสินค้าที่ส่วนใหญ่อยู่ในธรรมชาติ เช่น น้ำในทะเลหรือแม่น้ำ ฝน, อากาศที่หายใจ
- แต่บางอย่างใช้ทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจในการก่อให้เกิดสินค้า เช่น ฝนเทียม หรือ อากาศ (ออกซิเจน)

ดังนั้น เมื่อเอ่ยถึงสินค้าและบริการในวิชาเศรษฐศาสตร์จะหมายถึงเฉพาะสินค้าเศรษฐกิจเท่านั้น

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

- **ผลิตอะไร (What to Produce?)** สังคมจะเกิดปัญหาที่ต้องตัดสินใจว่าจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาผลิตสินค้าและบริการอะไร จำนวนเท่าใดจะผลิตอะไรก่อนอะไรหลังตามลำดับเพื่อสนองความต้องการของคนในสังคม
- **ผลิตอย่างไร (How to Produce?)** สังคมจะต้องตัดสินใจว่าจะผลิตสินค้าและบริการด้วยวิธีการและเทคนิคการผลิตอย่างไร โดยการใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดในจำนวนเท่าใด จึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุดในการผลิต
- **ผลิตเพื่อใคร (For Whom to Produce?)** เมื่อผลิตสินค้าและบริการออกมาแล้วสังคมจะต้องตัดสินใจว่าจะจัดสรรสินค้าและบริการไปให้แก่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลในสังคมอย่างไร จึงจะเหมาะสม และยุติธรรมที่สุด

การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะการปกครองและระบบเศรษฐกิจของแต่ละสังคม

ระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม

สินค้าและบริการผ่านระบบตลาดโดยมีกลไกราคาบังคับให้สังคมรับรู้ในการผลิตสินค้าอะไรบ้างต่อสังคม

จุดเด่น บุคคลมีเสรีภาพดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ผู้บริโภคแสวงหาความพอใจสูงสุด, ผู้ผลิตแสวงหากำไรสูงสุด ซึ่งจะทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตลอดเวลา

จุดด้อย ผู้ที่มีทุน(เงิน)จำนวนมากกว่ามีโอกาสรับสินค้าและบริการมากกว่าบุคคลอื่น

สภาพการแข่งขัน ผู้ผลิตรายย่อยอาจจะสู้ผู้ผลิตรายใหญ่ไม่ได้ เกิดสภาพการผูกขาด → การกระจายผลผลิตหรือกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกัน

ระบบเศรษฐกิจ (ต่อ)

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

ทรัพยากรทั้งหมดในประเทศเป็นของรัฐ เป็นผู้กำหนดผลิตสินค้าอะไร อย่างไร และ
แจกจ่ายให้กับใคร

จุดเด่น คือส่วนที่เป็นจุดด้อยของระบบเสรีนิยม

จุดด้อย ขาดเสรีภาพและแรงกระตุ้นต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่นที่ดินทำกินไม่มีสิทธิ
ครอบครอง การบริโภคอยู่ภายใต้รัฐกำหนด

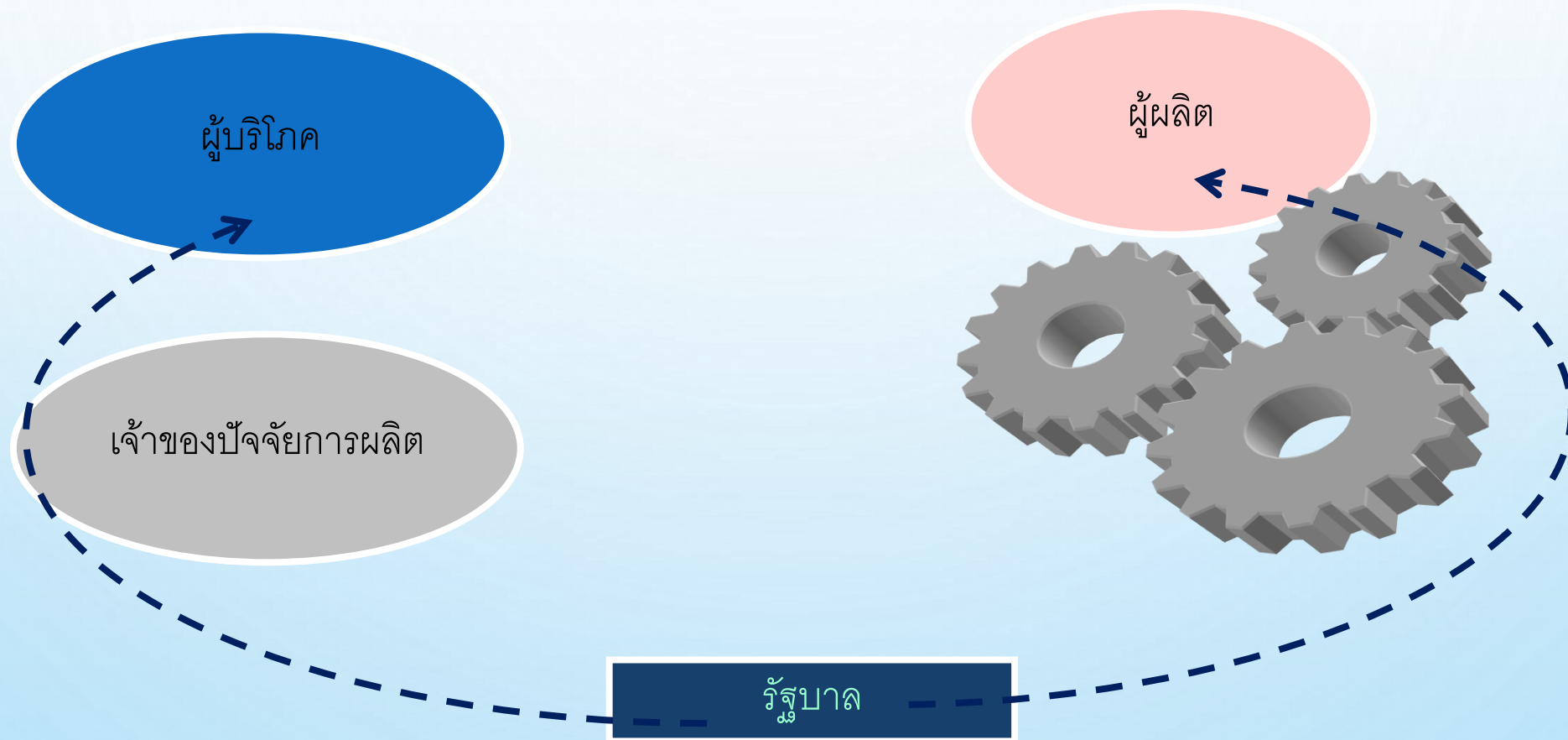
ระบบเศรษฐกิจ (ต่อ)

ระบบเศรษฐกิจแบบผสม

ประเทศส่วนใหญ่นิยมเลือกใช้ระบบเศรษฐกิจแบบผสม เอกชนดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเสรี ส่วนรัฐดูแลกิจกรรมพื้นฐานที่สำคัญ เช่น ไฟฟ้า ประปา การป้องกันประเทศ

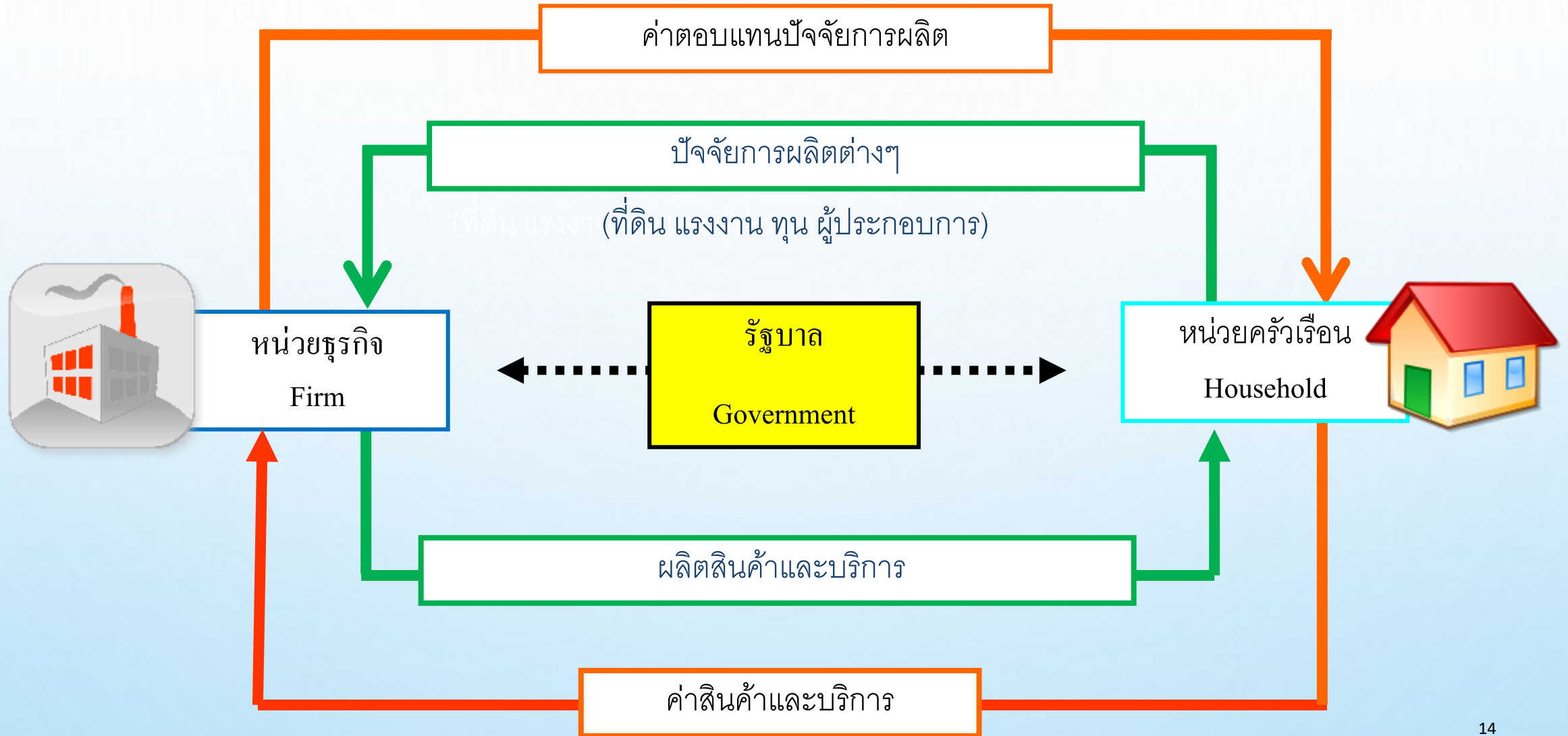
หน่วยเศรษฐกิจและความเกี่ยวพันในระบบเศรษฐกิจ

หน่วยเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 3 หน่วย โดยอาศัยกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

วงจรแสดงความเกี่ยวพันของแต่ละหน่วยเศรษฐกิจ

(ค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย และกำไร)

แขนงของวิชาเศรษฐศาสตร์

- เศรษฐศาสตร์จุลภาค

ศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยเศรษฐกิจใดหน่วยเศรษฐกิจหนึ่ง เช่น พฤติกรรมผู้บริโภค พฤติกรรมผู้ผลิตในอุตสาหกรรม พฤติกรรมการออม การลงทุนของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ศึกษาตลาดและระบบราคาเพื่อจัดสรรสินค้า บริการและทรัพยากร นักเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า การศึกษาทฤษฎีราคา

- เศรษฐศาสตร์มหภาค

ศึกษาภาวะเศรษฐกิจโดยรวมทั้งระบบเศรษฐกิจหรือทั้งประเทศ ได้แก่ การผลิตของระบบเศรษฐกิจ การบริโภค การออม การลงทุนรวมของประชาชน การจ้างงาน ภาวะการณ์การเงินการคลังของประเทศ รายได้ประชาชาติ (GDP) วัฏจักรเศรษฐกิจ เงินเฟ้อ (ระดับราคาสินค้าทั่วไป)

ลักษณะของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์

1. เศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริง (Positive Economics)

เพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่บอกให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร (What is it?) มีลักษณะของการเป็นวิทยาศาสตร์ สามารถทดสอบได้ เป็นการศึกษาสาเหตุและผลของปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ

2. เศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็น (Normative Economics)

ศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ ว่าเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมหรือไม่ ควรเข้ามาแก้ไขหรือไม่ อย่างไร เพื่อกำหนดแนวทางที่ถูกต้องที่ควรจะเป็นเช่นใด (What it ought to be?) ซึ่งไม่มีมีลักษณะของการเป็นวิทยาศาสตร์ เพราะผู้ศึกษาต้องนำเรื่องจริยธรรม คุณธรรมและกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมมาพิจารณาร่วมด้วย

ขั้นตอนการสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์

1. กำหนดตัวปัญหาที่จะทำการศึกษา

2. กำหนดตัวแปรที่จะศึกษา

- ตัวแปรนำหรือตัวแปรอิสระ (Independent Variable) = ตัวแปรใดๆ ที่เป็นตัวกำหนดค่าตัวแปรอื่น เช่น ในการศึกษาฟังก์ชันอุปสงค์ ราคาสินค้าจะเป็นตัวแปรอิสระที่จะกำหนดปริมาณการซื้อสินค้า ดังกล่าวว่าจะมากน้อยเพียงใด
- ตัวแปรตาม (Dependent Variable) = ตัวแปรซึ่งถูกกำหนดค่าโดยตัวแปรอื่น เช่น ปริมาณการซื้อสินค้า เป็นตัวแปรตาม ขึ้นกับ ราคาสินค้าชนิดนั้น

3. กำหนดข้อสมมติ

- ความมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ (Economic Rationality)
- สิ่งอื่นๆ กำหนดให้คงที่ (Other things being equal)

ขั้นตอนการสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ (ต่อ)

4. กำหนดวิธีการศึกษา

- วิธีการศึกษาจากประวัติศาสตร์ (Historical Method)
- โดยวิธีอนุมาน (Deductive Method) เป็นการสร้างทฤษฎีโดยเริ่มต้นจากการสร้างสมมติฐาน (Hypothesis) โดยอาศัยเหตุและผลตามแบบตรรกวิทยา จากนั้นทำการทดสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ถ้าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า สมมติฐานนั้นถูกต้องสามารถสรุปออกมาเป็นทฤษฎี
- โดยวิธีอุปมาน (Inductive Method) เป็นวิธีการ โดยการรวบรวมข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์ต่างๆ มาเป็นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ สรุปความสัมพันธ์แล้วตั้งเป็นกฎหรือทฤษฎีเพื่อนำไปใช้ในการอธิบายเหตุการณ์อื่นๆ

วิธีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

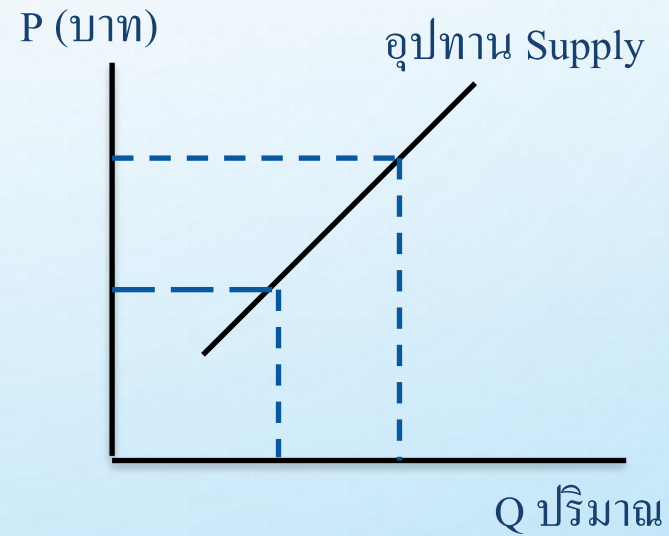
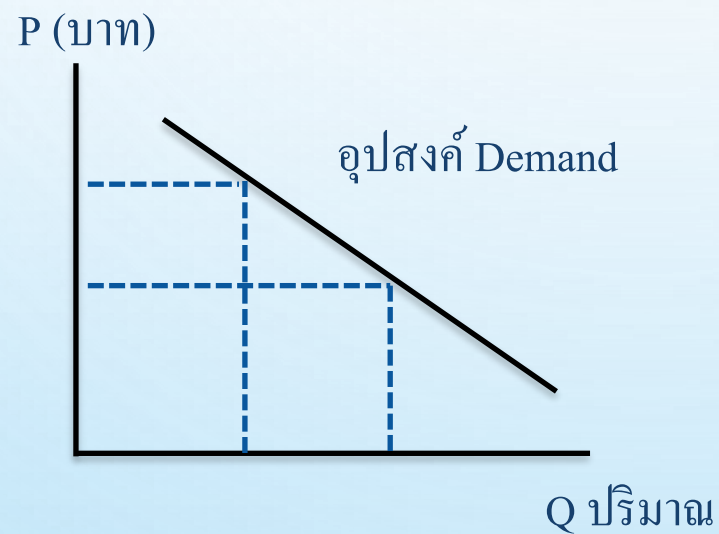
1. โดยวิธีการบรรยาย (Descriptive Approach)

- ศึกษาเรื่องราวทางเศรษฐศาสตร์จากข้อความบรรยาย พรรณนา ที่มีลักษณะเป็นการบอกเล่า ว่าอะไรเป็นอะไร เมื่อมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในระยะแรก ๆ เป็น การศึกษาในลักษณะนี้ทั้งสิ้น

วิธีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ (ต่อ)

2. โดยการใช้วิธีการทางเรขาคณิตเข้าช่วย (Graphical Approach)

- เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะของเส้นกราฟ ที่แสดงค่าตัวแปรตามแนวนอนและแนวตั้ง

วิธีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ (ต่อ)

3. โดยการใช้คณิตศาสตร์เข้าช่วย (Mathematical Approach)

- เป็นการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น มีการนำสมการทางคณิตศาสตร์มาใช้แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร ต่าง ๆ ที่ศึกษาอันเป็นผลช่วยขจัดปัญหาความแคบของการวิเคราะห์โดยกราฟซึ่งมีตัวแปรที่นำมาพิจารณาเพียงสองตัวลงไปได้